

Státní rostlinolékařská správa

Sídlo organizace: Těšnov 17, 117 05 Praha 1
Korespondenční adresa: Ztracená 1099/10, 161 00 Praha 6

Plzeň 11.7.2011
čj. SRS 044220/2011

Oblastní odbor SRS
Slovanská alej 2179/20
326 00, Plzeň

Zpráva č. 14 oblastního odboru PLZEŇ o výskytu škodlivých organismů a poruch za období od 27.6.–10.7.2011

1. Počasí

Na konci června bylo slunečno a odpolední teploty stoupaly k 25 až 30 °C. Od 30.6. nastalo výrazné ochlazení provázené zpočátku bouřkami a poté trvalejšími dešťovými přeháňkami. Denní teploty klesly na 12 až 15 °C. Od 3.7. se postupně oteplovalo opět až k 25 až 30 °C a trvá polojasné počasí s místy vydatnějšími dešťovými srážkami a bouřkami.

2. Výskyt škodlivých organismů a poruch

V pravidelných sledech probíhají aplikace proti plísni bramborové a mandelince bramborové. Některé porosty jsou poškozeny (polehlé) v důsledku častých bouřek. Sklizní ječmene ozimého začaly letošní žně.

OBILNINY

PŠENICE OZIMÁ (RF 73-85)

V okrese Domažlice zjištěn slabý výskyt ružovění klasů pšenice (*Fusarium spp.*) (Hlohová, 28.6.). V okrese Domažlice (Hlohová, 28.6.) zjištěn slabý výskyt tečkované plevové a listové skvrnitosti pšenice (*Phaeosphaeria nodorum*). Slabý výskyt kyjatyky osenní (*Sitobion avenae*) pozorován v okrese Tachov (Velký Rapotín, 1.7.).

Pozorování dospělců a nymf mšic na obilninách se provádí v RF 51, 61 a 71 více než 20 m od okraje porostu. Kontroluje se 50 odnoží – vždy všechny listy (z obou stran) a klas.

Ochrana klasů – optimální termín ochrany je od konce květu do začátku tvorby obilky. V této době se ošetří porosty s výskytem 3-5 a více mšic v průměru na 1 klas (zvláště trvají-li příznivé podmínky pro vývoj mšic).

Ochrana proti tzv. listovým mšicím u ozimé pšenice se doporučuje provést na konci květu na porostech, na nichž se v době květu zjistí 25 a více mšic v průměru na jednu odnož.

Stále probíhá nálet samců obaleče obilního (*Cnephasia pumicana*) do feromonových lapáků téměř na všech pozorovacích bodech.

Pro monitorování obaleče obilního lze použít feromonové lapáky. Není registrován žádný přípravek.

JEČMEN OZIMÝ (RF 85-92)

Začíná sklizeň ječmene ozimého. Ve feromonových lapácích téměř na všech pozorovacích bodech jsou zaznamenávány úlovky samců obaleče obilního (*Cnephasia pumicana*).

Pro monitorování obaleče obilního lze použít feromonové lapáky. Není registrován žádný přípravek.

JEČMEN JARNÍ (RF 69–83)

Lokální slabé výskyty spály ječmene (*Rhynchosporium secalis*) hlášeny z Tachovska (Pernolec, 28.6.), Karlovarska (Útvina, 30.6. – na listech F) a Chebska (Nová Ves u Křižovatky, 7.7. – na listech F). Střední výskyt této choroby sledován v okrese Karlovy Vary (Útvina, 30.6.) a Cheb (Nová Ves u Křižovatky, 7.7.) na listech F-1. První velmi slabý výskyt hnědé rzivosti ječmene (*Puccinia hordei*) pozorován na Tachovsku (Pernolec, 28.6.). Ve feromonových lapácích téměř na všech pozorovacích bodech jsou zaznamenávány úlovky samců obaleče obilního (*Cnephasia pumicana*).

Pro monitorování obaleče obilního lze použít feromonové lapáky. Není registrován žádný přípravek.

LUSKOVINY

HRÁCH SETÝ (RF 65-79)

První a střední výskyt hnědé strupovitosti hrachu (*Mycosphaerella pinodes*) zaznamenán na pozorovacím bodě na Domažlicku (Srbice u Kolovče, 4.7.).

Při průchodu porostem se na deseti místech prohlédnou vždy 2 za sebou rostoucí rostliny. Vyhodnotí se % napadení stonků, palistů, úponků, listů a lusků.

Preventivní ochrana spočívá ve výsevu zdravého osiva, ve správné agrotechnice a v přechodu na typy hrachu se zvýšenou odolností. Přímá ochrana: moření osiva a fungicidní ošetření ve fázi po odkvětu.

Slabý výskyt plísňě hrachové (*Peronospora viciae* f. sp. *pisi*) pozorován na Domažlicku (Srbice u Kolovče, 4.7.).

Při průchodu porostem se na deseti místech prohlédne vždy 5 za sebou rostoucích rostlin. Odebere se vždy 5 úponků a palistů a 5 lusků.

Ochrana spočívá v používání zdravého osiva, správné agrotechnice a střídání plodin. Přímá ochrana: moření osiva a fungicidní ošetření. Ošetřuje se při ohrožení, nejpozději při zjištění prvního výskytu.

V okrese Plzeň - sever (Vochoz, 1.7.) došlo k poklesu výskytu kyjatky hrachové (*Acyrtosiphon pisum*) na slabý výskyt z důvodu rozšíření slunéček a dalších predátorů. Přesto je již porost sáním mšic poškozen, zasychají vegetační vrcholy. Na Rokycansku (Zbiroh, 28.6.) pozorován střední výskyt této mšice.

Pozorování se provádí 1krát týdně od fáze druhého jednoduchého pravého listu do počátku žluté zralosti. Na deseti místech v porostu se prohlédne vždy 10 rostlin (celkem 100), mšice se z každé rostliny oklepou na papír a spočítají.

Ošetření se doporučuje při zjištění výskytu 3-5 jedinců (samiček a nymf) na rostlinu bez ohledu na růstovou fázi.

Slabý výskyt samců obaleče hrachového (*Cydia nigricana*) zaznamenán ve feromonových lapácích na Rokycansku (Zbiroh, 28.6.), Domažlicku (Srbice u Kolovče, 4.7.) a Karlovarsku (Krásné Údolí, 1.7.).

Monitoring letu imag se provádí pomocí feromonových lapáků, 2krát týdně se zaznamenává počet odchycených samců.

Insekticidní zásah je třeba zvážit, pokud je zaznamenáno více než 6 samců ve dvou feromonových lapácích za den. Chemické ošetření musí být cíleno proti líhnoucím se housenkám, ošetřuje se tedy 7-10 dnů po kritickém přírůstku náletu.

OLEJNINY

ŘEPKA OZIMÁ (RF 81-83)

Střední výskyt **černě řepkové (*Alternaria brassicae*)** zjištěn na Domažlicku (Staňkov – ves, 4.7.) a Chebsku (Jesenice u Chebu, 7.7.) a slabý výskyt této choroby v okrese Plzeň – sever (Vochoz, 7.7.) a Plzeň – jih (Chocenická Lhota, 1.7.). Pozorován střední výskyt **fomového černání stonku řepky (*Leptosphaeria maculans*)** v okrese Domažlice (Staňkov – ves, 4.7.) a slabý výskyt této choroby v okrese Plzeň – sever (Vochoz, 7.7.) a Plzeň – jih (Chocenická Lhota, 1.7.). Výskyt **hlízenky obecné (*Sclerotinia sclerotiorum*)** zatím na pozorovacích bodech slabý (Plzeň – sever, Vochoz, 7.7., Cheb, Jesenice u Chebu, 7.7.) nebo bez výskytu. Slabý výskyt **plísně šedé (*Botryotinia fuckeliana*)** pozorován v okrese Cheb (Jesenice u Chebu, 7.7.) a Domažlice (Staňkov – ves, 4.7.). Střední výskyt **verticiliového vadnutí řepky (*Verticilium spp.*)** pozorován v okrese Domažlice (Staňkov – ves, 4.7.). Slabý výskyt **mšice zelné (*Brevicoryne brassicae*)** hlášen z okresu Domažlice (Staňkov – ves, 4.7.).

MÁK SETÝ (RF 45-54)

Velmi slabý výskyt **šedé plísnovitosti máku (*Botryotinia fuckeliana*)** pozorován v okrese Plzeň – sever (Křelovice u Pernarce, 8.7.).

Slabý výskyt **mšice makové (*Aphis fabae*)** hlášen z okresu Plzeň - sever (Křelovice u Pernarce, 8.7.).

Při průchodu porostem se na deseti místech prohlédne vždy 10 za sebou rostoucích rostlin. Vypočítá se % napadených rostlin. Práh škodlivosti je od 2-5 % napadených rostlin.

Ochrana: zdravé osivo, střídání plodin, řídké porosty, biopreparáty, moření osiva.

OKOPANINY

BRAMBORY (RF 25-71)

Probíhá ošetření proti **plísni bramborové (*Phytophthora infestans*)**. S fungicidním ošetřením se zároveň používají insekticidy, převážně pyretroidy, proti přenašečům viróz a **mandelince bramborové (*Leptinotarsa decemlineata*)** proti imagu a larvám. První výskyt **plísně bramborové (*Phytophthora infestans*)** hlášen z okresu Plzeň – sever (Radčice u Plzně, 7.7.) a od drobných pěstitelů na Rokycansku (Němčovice).

SIGNALIZUJEME: ošetření proti plísni bramborové – další informace v programu „Prognóza plísně bramboru“, který je dostupný na internetových stránkách www.srs.cz nebo na odkazu <http://eagri.cz/public/web/srs/portal/skodlive-organizmy/prognozy-vyskytu-so-na-uzemi-cr/vyskyt-plisne-bramboru.html>

První výskyt **bakteriálního černání stonku (*Erwinia carotovora*)** hlášen z okresu Plzeň – sever (Radčice u Plzně, 7.7.). Střední výskyt larev **mandelinky bramborové (*Leptinotarsa decemlineata*)** pozorován v okrese Tachov (Částkov u Tachova, 7.7.). Silný výskyt larev tohoto škůdce pozorován na Tachovsku (Staré Sedliště, 7.7.). Slabý výskyt larev tohoto škůdce sledován v okrese Plzeň – jih (Chocenice, 1.7.) a Plzeň – sever (Radčice u Plzně, 1.7.).

Porost se prochází ve směru výsadby a zaznamenává se počet brouků. Počet a délka průchodů se stanoví tak, aby bylo prohlédnuto 0,1 ha, u ploch větších jak 10 ha 0,2 ha, přičemž je nutno porost projít nejméně 4krát na různých místech tak, aby bylo podchyceno průměrné napadení.

SIGNALIZUJEME ošetření brambor proti larvám mandelinky bramborové. Ošetření se provádí v době maxima líhnutí larev, tj. v době, kdy vylíhlé larvy dosáhnou 3. stupně (L₃). Ošetření by mělo být ukončeno do doby, než začnou převládat larvy L₄.

Chemickou ochranu je třeba využívat až při hospodářsky významném výskytu mandelinky bramborové, to je při výskytu 5000 larev na 1 ha. Chemické přípravky, respektive jejich účinné látky, je nutné střídat v rámci antirezistentní strategie a omezit jejich použití za vysokých teplot, zejména v případě pyretroidů.

OVOCNÉ DŘEVINY

Jádroviny

JABLOŇ (RF 73-76)

V okrese Rokycany (Němčovice, 1.7.) pozorován slabý výskyt **strupovitosti jabloně** (*Venturia inaequalis*).

Patogen napadá listy, květy a plody, zcela výjimečně i letorosty. Na obou stranách čepelí listů vznikají sazovité různě velké skvrny. Postižená místa nekrotizují a silně napadené listy opadávají. Obdobné skvrny i na květech a plodech. Silně napadené květy a malé plody opadávají. Na větších plodech různě velké a utvářené šedočerné skvrny, v důsledku nestejněho růstu postižených a zdravých pletiv dochází k deformacím a praskání plodů. Následně jsou postižené plody napadány hnilobami.

Ochranu je možno provádět preventivně nebo kurativně na základě sledování průběhu infekcí, příp. jako kombinaci obou systémů. Při preventivní ochraně ošetřujeme průběžně po celou dobu nebezpečí primárních infekcí. Podle lokality a podmínek ošetřujeme od vyrašení do června, v intervalu 5 až 14 i více dní. Interval mezi postřiky by měl zohlednit infekční tlak, intenzitu růstu (v období maximální intenzity růstu vývoj 2 až 3 listů týdně) a možnosti použitého fungicidu. Maximální intenzita ochrany musí být v období největšího nebezpečí infekcí (od fenofáze růžového poupěte do cca 1 až 2 týdnů po odkvětu). Racionální prevence zohledňuje důsledně průběh počasí. Za suchých period se neošetřuje a ošetří se až před předpokládanou změnou počasí (deštěm). Pokud nastane neočekávaný déšť (proběhne infekce) ošetříme kurativně. Při kurativní (postinfekční) ochraně ošetřujeme až po splnění podmínek pro infekci. Tento systém vychází z poznání vztahu mezi dobou ovlhčení, teplotou a infekcí (Mills, 1951, La Plant, Jones, 1980). K ošetření musí být použity kurativně působící fungicidy, při důsledném dodržování doby kurativní účinnosti.

Slabý výskyt **padlí jabloňového** (*Podosphaera leucotricha*) pozorován v okrese Rokycany (Němčovice, 1.7.) a v okrese Plzeň – jih (Nebílovy, 1.7.).

Včasné a opakované mechanické odstraňování primárně napadených částí stromů („pomoučené“ listové a květní růžice) omezí sekundární šíření padlí. Chemická ochrana vyžaduje pravidelná fungicidní ošetření v intervalu 7-10 dnů od fenofáze BBCH 56-57 (stadium růžového poupěte) až do poloviny července.

Slabý výskyt **mšice jabloňové** (*Aphis pomi*) pozorován v sadu v okrese Tachov (Velké Dvorce, 7.7.).

Kontroluje se 100 letorostů (na 5 místech 20 letorostů z 1 stromu).

*Ošetření se provede při napadení koloniemi mšic 2 a více % letorostů, u mšice jabloňové (*Aphis pomi*) 10 a více %.*

Na pozorovacích bodech nebyl zjištěn žádný výskyt samců **obaleče zimolézového** (*Adoxophyes orana*) ve feromonových lapácích.

Sledování letu dospělců obaleče zimolézového do feromonových lapáků se provádí 2krát týdně od 1.5. do 15.9.

Základem ochrany je jedno ošetření proti první generaci škůdce. Ovicidní ošetření je nutné provést ihned při zjištění úlovku nejméně 10 motýlků/lapák/1-4 ha za 3-4 dny. Larvicidní ošetření se provádí při zjištění SET 2.100 HS od doby úlovku nejméně 10 motýlků na lapák/1-4 ha za 3-4 dny. V případě potřeby je možné provést preventivní ovicidní ošetření v době zvýšeného úlovku motýlků, nebo preventivní larvicidní ošetření při zjištění SET 2.100 HS od doby zvýšeného úlovku v lapácích.

Byl zaznamenán slabý výskyt **obaleče jabloňového** (*Argyroploce variegana*) ve feromonových lapácích na Rokycansku (Němčovice, 1.7. a 8.7.), Plzni – jihu (Nebílovy, 28.6. a 1.7.) a Tachovsku (Velké Dvorce, 27.6. a 7.7.).

Sledování letu dospělců **obaleče jabloňového** do feromonových lapáků se provádí 2krát týdně od 1.5. do 15.9.

Termín larvicidního ošetření je podle signalizace cca 7-12 dní po vrcholu letové vlny.

V sadu Nebílovy (okres Plzeň - jih, 28.6.) a Němčovice (Rokycansko, 1.7. a 8.7.) zjištěn slabý výskyt dospělců **obaleče jablečného (*Cydia pomonella*)** ve feromonových lapácích.

Sledování letu dospělců **obaleče jablečného** do feromonových lapáků se provádí 2krát týdně od 1.5. do 15.9. a jednorázově se před sklizní zjišťuje počet napadených plodů.

Signalizace nutnosti a doby ošetření závisí na volbě použitého přípravku. Ovicidy se používají ve dvou až třítydenních intervalech po ukončení květu jabloní, jakmile se zjistí ve feromonových lapačích úlovek 10 a více motýlků na lapák za 3-4 dny. Potřeba ošetření larvicidy se určuje kontrolami kladení škůdce, vizuálními prohlídkami 100 náhodně vybraných plodů. Práh hospodářské škodlivosti jsou 2 vajíčka na 100 náhodně zvolených plodů a k nim přilehlých listů.

Peckoviny

SLIVOŇ (RF 76-79)

Nejsou zaznamenávány žádné výskyty **obaleče východního (*Cydia molesta*)** ve feromonových lapácích. **Obaleč švestkový (*Cydia funebrana*)** ve feromonových lapácích zaznamenán na Tachovsku (Tachov a Halže, 28.6. a 1.7.).

Sledování letu dospělců **obaleče švestkového** do feromonových lapáků se provádí 2krát týdně od 1.5. do 15.9. a jednorázově se před sklizní zjišťuje počet napadených plodů.

Dospělci létají ve dvou vlnách. Proti první generaci je třeba zasahovat jen v případě nízké násady plodů. Proti druhé generaci se doporučuje aplikovat registrované insekticidy za týden po vrcholu letu samců do feromonových lapáků nebo při zjištění dvou a více vajíček na 100 náhodně odebraných plodech.

Za oblastní odbor Plzeň zpracovala: Ing. Zuzana Pšererová